

HONDEN EN ANGST VOOR vuurwerk

Angst voor vuurwerk en andere harde geluiden is een veelvoorkomend gedragsprobleem bij honden. Hoe vaker een hond angstig is, hoe onprettiger hij zich voelt. Het is dus verstandig om iets aan deze angst te doen. Gelukkig kunnen we veel doen om het probleem te verminderen of zelfs te verhelpen. Inzicht in de mate van angst en de oorzaken zorgt ervoor dat de eigenaar de juiste adviezen krijgt.

TEKST: ELINE TEYGELER, TINLEY GEDRAGSTHERAPIE VOOR DIEREN
FOTO'S: AMAT MARTÍNEZ VILÀ, JORDAN STERANKA, SHUTTERSTOCK

Bij de ontwikkeling van vuurwerkangst zijn er verschillende oorzaken die een rol kunnen spelen. Het ene dier is van nature sneller angstig dan het andere door een *erfelijke* basis voor angst. Angstige ouderdieren kunnen hun angstgenen meegeven aan nakomelingen. Zo'n dier blijft altijd banger dan meer stabiele dieren; het zit als het ware 'in de aard van het beestje'. Met training kun je wel vooruitgang boeken bij deze gevoelige dieren, maar helemaal oplossen wordt moeilijker. Beperkte *socialisatie* is ook een belangrijke oorzaak voor angstproblemen. Als pups in de gevoelige periode wennen aan allerlei geluiden, ontwikkelen ze minder snel vuurwerkangst. Naast de erfelijke basis en de beperkte socialisatie zijn *leerervaringen* een grote factor in de ontwikkeling van angst. Het is logisch dat schrikervaringen met harde knallen het probleem kunnen verergeren. De eigenaar kan ook een rol spelen in de ontwikkeling van angst, echter de veel gestelde conclusie dat de eigenaar de angst 'erin heeft geaaïd' is discutabel (zie kader). Vuurwerkangst kan jaarlijks stapje voor stapje erger worden, maar een hond kan ook door één slechte ervaring ineens panisch worden voor harde geluiden. In dat geval spreken we van een *traumatische ervaring*. Als laatste is het een bekend gegeven dat honden die *pijn ervaren of ziek zijn* (bijvoorbeeld schildklierproblemen) geluidsgevoeliger zijn. Ook teven die pups hebben gekregen, zijn vanwege de hormoonhuishouding veel gevoeliger voor prikkels zoals geluiden.

Wanneer bekend is welke factoren een rol spelen in de vuurwerkangst, kan het plan van aanpak beter op de hond afgestemd worden. Naast inzicht in de oorzaken van de angst, is het ook belangrijk om te kijken naar de mate van angst.

Mate van angst

Angst is er in gradaties. Er is sprake van angst wanneer een hond zijn lichaamshouding verlaagt bij het horen van een knal, vaak is er ook sprake van vluchtgedrag en/of schuilgedrag. Wanneer de hond binnen een aantal minuten na de knal herstelt en in december nog steeds mee naar buiten wil voor de dagelijkse wandeling, kan er sprake zijn van matige angst. Deze eigenaar kan meestal goed zelf aan de slag met algemene trainingsadviezen en stressverlagende middelen verkrijgbaar in de dierenpeciaalzaak, om de hond zijn angst voor vuurwerk te verlagen.

Wanneer een hond al weken voor de jaarwisseling niet meer mee naar buiten wil, de schrikreacties uitbreidt naar allerlei knalgeluiden en na de knallen langdurig schrikkerig en alert blijft, is de angst heviger en heeft het probleem meer impact op het leven van de hond. Deze honden en hun eigenaren zijn gebaat bij een doorverwijzing naar een gedragstherapeut voor het bepalen van de oorzaken van de angst, een advies op maat en ondersteunende middelen in overleg met een dierenarts.

Behandeling vuurwerkangst

Vuurwerkangst is dus een gedragsprobleem waar een hond écht last van heeft. Als we een angstig dier weer willen laten wennen aan harde geluiden zoals vuurwerk, zullen we moeten gaan trai-

NIET TROOSTEN EN NEGEREN; IS DAT ZO?

Je leest en hoort het overal: "Negeer het angstige gedrag van je hond, troost hem niet, want dan maak je de angst erger." Maar wat is troosten eigenlijk? Zorgt troosten voor een toename in de emotie van angst? In enkele situaties kan dit zo zijn; in de meeste gevallen is dit echter niet zo. Sterker nog: het totaal negeren van je onzekere dier, vergroot de onzekerheid alleen maar meer. In wetenschappelijk onderzoek is het effect van steun van soortgenoten ('social support') uitgebreid aangetoond. Een reeds voor geluiden angstige hond zal niet angstiger worden door een eigenaar die de hond aandacht schenkt. Hieronder staan kort en bondig de adviezen die in overeenstemming zijn met de wetenschappelijke leertheorieën.

- 1) Als je een nog jonge hond hebt die opeens schrikt, dan is het niet verstandig om naar aanleiding van een knal te reageren op schrikgedrag van jouw hond. Op dát moment gedraag je je normaal en besteed je er geen aandacht aan. Leer deze hond wennen aan de geluiden op een ander moment.
- 2) Is jouw hond al angstig en blijft hij angstig na een knal, dan heeft hij zekerheid en steun nodig; roep de hond bij je, geef eventueel nog een commando (bijvoorbeeld 'zit'), beloon de hond door een aai en/of met 'braaf'. De hond mag naast je zitten, gedraag je verder normaal zoals je anders ook doet. Als je buiten loopt, kun je dit ook het beste toepassen, want we willen niet dat de hond naar huis vlucht om zich daar veiliger te voelen.

Heeft je klant vragen over het gedrag van zijn huisdier? Verwijs hem naar de website van Tinley Gedragstherapie voor Dieren: www.tinley-gedragstherapie.nl

nen. Het hertrainen van vuurwerkangst, bestaat uit een aantal onderdelen:

- geluidstraining;
- angstverlagende middelen als ondersteuning voor de training;
- maatregelen en middelen om terugval te voorkomen tijdens oud en nieuw.

Geluidstraining

De meest ideale situatie is te gaan trainen vóórdat er buiten knallen zijn. Voor honden met hevige angst is dit in de maanden oktober en november. Honden met matige angst kunnen soms ook later nog vooruitgang boeken door een gewenningstraining te starten. Deze training bestaat uit het – eerst zachtjes – blootstellen aan diverse geluiden.

In verschillende wetenschappelijke onderzoeken is een geluids-cd aangetoond als bruikbaar hulpmiddel om angstige dieren weer aan geluiden te laten wennen. Om deze reden heeft Tinley dan ook al jaren de 'Gedragstherapie CD' op de markt, met realistische geluiden van onweer en vuurwerk. Er zijn daarnaast ook verschillende andere cd's en websites met bruikbare geluiden die je kunt afspelen in de training; juist het combineren van soorten geluidsbronnen is zinvol. Het meenemen van verschillende soorten geluid, afgespeeld op verschillende apparaten en in verschillende ruimtes in huis en buitenshuis, verhogen de kans op een succesvol eindresultaat.

Dan volgt de fase waarin de hond steeds vaker in aanraking komt met knallen; de maand december als aanloop tot het hoogtepunt oud en nieuw. Als er al gewenning is opgetreden door de geluidstraining, kan de hond ook gaan leren dat het horen van een knal een aankondiger wordt voor iets lekkers ('voor elke knal een koek of bal').

Ondersteunende middelen

Voor honden met matige angst is het in oktober of november niet altijd nodig om ondersteunende middelen te gebruiken. Naarmate december vordert, is het voor deze honden ook belangrijk om stressgevoeligheid te verlagen. Er zijn verschillende voedingssupplementen, feromonen en natuurlijke middelen op de markt die stress en angst kunnen verlagen. Het ene product heeft meer werkzame stoffen dan het andere en de onderzoeksresultaten verschillen enorm per product. Het combineren van producten die op verschillende wijze werken, kan een goede optie zijn voor de decembermaand bij honden met matige angst; bijvoorbeeld het combineren van het blootstellen aan feromonen, samen met de inname van stressverlagende middelen. Bij het adviseren van ondersteunende middelen, is het belangrijk om te kijken naar de duur waarop het gegeven moet worden voordat het werkzaam is. Middelen met de werkzame stof Acepromazine worden sterk afgeraden vanwege een mogelijke toename van geluidsgevoeligheid.

Voor een hond met hevige angst is het noodzakelijk om ruim voor december te starten met angstverlagende middelen die het mogelijk maken om te wennen aan de geluiden. Het kan zijn dat de hond in deze trainingsfase andere angstremmende middelen nodig heeft dan een hond met matige angst. Het adviseren van milde stressverlagende middelen bij een hond met hevige vuurwerkangst vergroot de kans op een ontevreden klant en een hond die verder getraumatiseerd raakt in de maand december. De meeste angstremmende medicatie moet worden voorgeschreven door een dierenarts. Verwijs hondeneigenaren met honden met hevige vuurwerkangst daarom op tijd door naar een gediplomeerd hondengedragstherapeut, of nodig deze uit voor een spreekuur waarin de klanten de mogelijkheid hebben om vragen te stellen.

De jaarwisseling

De laatste fase van de vuurwerktraining betreft maatregelen tijdens de aller-engste datum in het jaar: oud en nieuw zelf. Het is een misvatting dat dieren die een vuurwerktraining hebben doorlopen, ook daadwerkelijk vuurwerkproof zijn en, al kwapelend, oud en nieuw doorkomen. Juist dan zijn er aanvullende adviezen nodig om terugval te voorkomen, zeker bij de gevoelige types. Het aanleren van een veilige plek en de zoektocht naar een mentale bezigheid, zoals een goedgevulde Kong of langdurige kluif, biedt veel voordelen om de avond rustiger door te komen na een voltooide vuurwerktraining. Ook hier kunnen honden ondersteund worden door stressverlagende middelen, waarbij middelen die bij acute paniek ingezet kunnen worden zinvol zijn. Dit zijn vaak andere middelen dan de hond al wekenlang gebruikt.

Adviezen op een rij

- Voorkomen is beter dan genezen; een goede tip voor jonge honden: leer hem of haar vast wennen aan knal-geluiden, nog vóórdat de angst ontstaat.
- Wanneer vuurwerkangst is ontwikkeld, geeft de combinatie van ondersteunende middelen met training het beste resultaat.
- Geef de eigenaar niet het advies om zijn angstige hond te negeren. Steunen is prima, bijvoorbeeld door even te kriebelen of de hond bij je te laten liggen. Doe gewoon normaal.
- Vraag eigenaren naar de mate van angst en het herstellvermogen van de hond.
- Verwijs klanten gerust vrijblijvend door naar het spreekuur van een Tinley-hondengedragstherapeut, of maak een afspraak voor een vuurwerklesing in de dieren-speciaalzaak. Idealiter geeft begin november de beste voorbereiding voor de training, maar een spreekuur in de dieren-speciaalzaak eind december geeft eigenaren alsnog de mogelijkheid om zich zo goed mogelijk voor te bereiden voor deze en volgende jaarwisselingen. ←